

Nr 18.

Av herr **Olsson** i Tyllered, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 73 angående disponerande av anslag till uppförande av vissa ny- och tillbyggnader vid kustsanatoriet Apelviken.

Styrelsen för kustsanatoriet Apelviken har hos Kungl. Maj:t gjort underdånig framställning om statsbidrag å 29,200: — kronor utgörande $\frac{2}{3}$ av den beräknade byggnadskostnaden för vissa till- och nybyggnadsarbeten därstädes. I Kungl. Maj:ts proposition i anledning av nämnda framställning föreslås emellertid endast hälften av byggnadskostnaden eller 21,900: — kr. såsom statsbidrag. Departementschefen medgiver i propositionens motivering, att intet absolut hinder möter för anslaget bestämmande till högre belopp än hälften av byggnadskostnaden, då bestämmelserna angående statsbidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulosjukvårdsanstalter icke lära avse kustsanatorier, men med hänsyn till de föreslagna byggnadernas i viss mån provisoriska beskaffenhet som ock svårigheten att fullt tillgodose de alltjämt ökade krav, vilka på sjukvårdens område i övrigt ställas på staten, finner han i förevarande fall icke tillräcklig anledning föreslå riksdagen medgiva högre belopp än hälften av den uppgivna byggnadskostnaden. I den av sanatoriestyrelsen till bemötande av medicinalstyrelsens utlåtande till Kungl. Maj:t ingivna skrivelsen, vilken refereras i den kungl. propositionen å sid. 9, gendrives talet om de förutvarande byggnadernas provisoriska karaktär. Detta gäller även de nu föreslagna nybyggnaderna, då de äro i allt ämnade att byggas efter samma system, endast med den skillnad att dessa senare sakna centraluppvärmning. Att den ringa summa, som här är fråga om, skulle kunna ens i nämnvärd grad öka svårigheten att möta de ständigt ökade kraven på staten å sjukvårdens område kan väl knappast med fullt fog påstås. Då föreningen saknar medel till nybyggnadens utförande, ansåg styrelsen, att det varit önskvärt, om statsbidrag kunnat erhållas till hela

kostnaden, men styrelsen har ej vågat framställa en dylik begäran utan tänkt sig att på frivillighetens väg eller genom lån kunna anskaffa $\frac{1}{3}$ av byggnadskostnaden eller 14,600: — kr. Som stöd för en sådan uppdelning av nämnda byggnadskostnad hade styrelsen riksdagens beslut av år 1907 beträffande byggnadsanslaget till Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra, då riksdagen beviljade 200,000: — kr., ehuru kostnadsberäkningen uppgick endast till »inmot 300,000 kr.». Det är uppenbart, att då föreningen från början tänkt sig skola upplåna eller på enskild väg anskaffa ett så stort belopp som 14,600: — kr. en ökning av detta belopp med ytterligare 7,300: — kr. blir synnerligen betungande och kanske rent av kan leda därhän, att föreningen ej kan tillgodogöra sig statsbidraget på grund av omöjligheten att anskaffa det felande kapitalet. Enligt bifogade årsredogörelse för år 1913 häftar föreningen i skuld mot inteckning i dess fastigheter till ett belopp av 35,800: — kr. Även om överskottet på driften skulle kunna tänkas förslå till räntorna å den sålunda till 57,700: — kr. ökade skuldsumman, är det långt ifrån säkert, att lån står att erhålla till ett så anseeligt stegrat belopp.

På grund av vad som sålunda anförts, får jag därför hemställa om sådan ändring i Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 73, att riksdagen måtte medgiva,

att till uppförande av vissa ny- och tillbyggnader vid kustsanatoriet Apelviken må av Kungl. Maj:t beviljas föreningen för kustvård åt skrofulösa barn ett anslag av 29,200: — kr. att av de av riksdagen beviljade anslag till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter utgå utan hinder av de för dessa anslag av riksdagen bestämda villkor men med skyldighet för föreningen att underkasta sig de föreskrifter med avseende å förstberörda anslags åtnjutande som av Kungl. Maj:t må bestämmas.

Stockholm den 27 maj 1914.

Anders Olsson.
Tyllered.

Bilaga.

Föreningen för kustvård åt skrofulösa barn.

Kustsanatoriet Apelviken, adr. Varberg.

Styrelseberättelse.

Styrelsen för Föreningen för Kustvård åt skrofulösa barn får härmed av-
giva berättelse över sin verksamhet för år 1913.

De medelst av riksdagen beviljade medel nppförda nybyggnaderna vid
föreningens sanatorium togos i bruk, då sanatorieverksamheten för året började,
eller den 14 april. För åtskilliga sedermera vidtagna kompletteringsarbeten har
styrelsen redan lämnat redogörelse i sistlidet års berättelse. Då de nyuppförda
byggnaderna kommit att ligga omedelbart intill det öster om sanatoriets område
belägna hemmanets ägo gräns, uppstod det genast efter byggnadernas tagande i
bruk hos styrelsen ett önskemål att ernå ökning av utrymmet åt detta håll. Den
31 maj 1913 avslutades också avtal om förvärv av ett område av omkring 1,5
tunnland av Carl Johan Andersson tillhöriga hemmanet ³⁶/₆₀₀ mantal nr 1
Apelvik.

Vid planerandet av nybyggnaderna hade beräknats utrymme för en av-
delning för Röntgen-undersökning. Genom bidrag av för sanatoriets verksamhet
intresserade personer sattes styrelsen i tillfälle att inköpa härför nödiga apparater,
vilka under året installerats och tagits i bruk. Såsom ett uttryck av erkänsla
härför föreslog styrelsen inför föreningen, att givarne apotekaren A. F. Wåhlén i
Varberg, konsuln Johan Ekman, häradshövdingen Otto Mannheimer och handlan-
den Hjalmar Wijk i Göteborg samt disponenten Axel Sjöstrand i Steninge måtte
utses till hedersledamöter i föreningen. Detta förslag bifölls som bekant vid före-
ningens årssammanträde den 28 juni 1913. Det är styrelsen en tillfredsställelse
att i detta sammanhang uttala ett tack för ett av givare, som önskar vara okänd,
för samma ändamål skänkt belopp av ett tusen kronor.

Genom den senaste utvidgningen av sanatoriebyggnaderna ökades antalet
vårdplatser med 28. Detta oaktat har årets verksamhet visat behov av ytterligare
ökat antal vårdplatser. För att tillmötesgå de mest trängande kraven på sana-
torievård har 44 extra platser under högsommaren måst anordnas. Då en dylik
anordning måste anses mindre tillfredsställande, ansåg sig styrelsen bära vidtagna
åtgärder för beredande av ännu flera sommar-vårdplatser. På grund härav har
styrelsen enligt beslut den 6 oktober 1913 till Kungl. Maj:t avlätit följande fram-
ställning:

»Till Konungen.

1912 års riksdag beviljade för uppförande av vissa tillbyggnader vid Kustsanatoriet Apelviken invid Varberg ett anslag av 54,000: — kronor att på angivna villkor utgå av anslaget till uppförande eller inrättande av tuberkulos-sjukvårdsanstalter. Nämnade tillbyggnader, vilka togos i bruk i april detta år, utgjordes huvudsakligen av för driften behövlige lokaler, såsom en särskild byggnad för läkareundersökning och behandling, en större dag- och lekhall och en isoleringspaviljong, avsedd att användas vid fall av smittosamma sjukdomar bland patienterna. Platsantalet utökades däremot ej i synnerlig grad genom tillbyggnaderna, vilka endast upptaga 28 nya platser, så att hela antalet dylika kom att bli 124. Under månaderna april—maj och september—november torde helt visst detta platsantal för den närmaste tiden befinnas tillräckligt. Däremot har innevarande års erfarenhet givit vid handen, att under de egentliga sommarmånaderna platsutrymmet är alldeles otillräckligt. Inträdesansökningar hava nämligen i år inkommit till sådant antal, att under en del av sommaren dubbelt så många platser, som finnas disponibla i nuvarande sanatoriebyggnaderna, kunnat bli upptagna. Då styrelsen för sanatoriet ansett sig skyldig att i den mån sådant varit möjligt tillmötesgå ansökningarna om inträde, har ett mindre antal av de patienter, vilka icke kunnat mottagas i sanatoriebyggnaderna, inhysts i en närbelägen, sanatoriet tillhörig lantgård och ännu några i reservrum i undersökningsbyggnaden. För ett betydligt antal inträdessökande patienter har dock plats ej kunnat beredas under högsommaren. I vissa fall hava sådana patienter nödgats åtnöjas med att bli mottagna senare på hösten, men många hava på sådant sätt gått miste om behöflig sanatorievård, då erbjudna platser senare på året ej ansetts kunna mottagas.

Högsta antalet på en gång vårdade övertaliga patienter har under detta år uppgått till 44 st. För dessa har driftkostnadsbidrag av statmedel enligt gällande bestämmelser ej kunnat åtnöjas, ehuru vården och vårdkostnaderna helt naturligt varit desamma som å övriga platser.

Styrelsen är därför betänkt på att låta uppföra en fristående paviljong med plats för 64 patienter och avsedd att begagnas endast under tiden 15 maj—15 september. Med hänsyn till såväl det större patientantalet som därav föranledd ökning av sköterske- och betjäningpersonal har i sammanhang härmed en utvidgning av nuvarande ekonomibyggnaden funnits oundviklig. Med en ringa utbyggnad av dennas källare- och bottenvåning skulle däri inrymda lokaler bli fullt tillräckliga för en utökning av antalet vårdplatser vid sanatoriet till 200 och därutöver.

Därjämte kan uppförandet av en ny ordentlig uthusbyggnad icke längre uppskjutas. Nu befintliga uthusbyggnaderna bestå av fyra små lutor, vilka uppsattes redan vid den första sanatoriebyggnadens uppförande. De äro numera i synnerligen dåligt skick och dessutom alldeles otillräckliga. Då vidare de årliga utgifter för transporter mellan staden och sanatoriet numera uppgå till avsevärda belopp och visa stadig ökning, har styrelsen funnit det ekonomiskt fördelaktigt att själv hålla häst. Härför behövs alltså beredande av stallplats samt utrymme för förvaring av vagnar och foder m. m.

För ovannämnda nybyggnads- och utvidgningsarbeten har styrelsen låtit uppgöra här bifogade ritningar och kostnadsförslag.

Den nya sjukpaviljongen, å ritningarne betecknad med »Sovhallar IV», skulle uppföras enligt samma byggnadssystem, som tillämpats för förutvarande sjuksalarne, dock att värmeledning ej skulle där inläggas. Såsom av ritningarne framgår, skulle nybyggnaden förläggas 20 meter öster om den egentliga sanatoriebyggnaden med längdriktning i öster och väster samt bestå av 2:ne sovhallar, rymmande 24 platser vardera med en mindre tvärbyggnad vid vardera ändan, innehållande 2:ne sovrum om 4 platser, skilda genom en korridor, som leder in till sovhallen. Emellan båda sovhallarne lägges en något större tvärbyggnad, rymmande två snyggingsrum med utgångar åt söder, en för vardera hallen, städtrum, W. C., förråd och sköterskerum.

Tillbyggnaden till ekonomihuset giver i källarvåningen ett betydligt förstorat stryk- och mangelrum, ett särskilt rum för de förut i nyssnämnda rum placerade pumparne för vatten- och avloppsledningarne samt ett förstorat pannrum med tillhörande kolbox. Vidare erhålles ett nytt rum, ett renseri, jämte en bekväm förbindelse mellan detta och den en trappa upp liggande köks- och diskavdelningen. Även bakstugan utökas något. Under stryk- och mangelrummets åt söder utvidgade del utspränges en cirka 17 kubikmeter rymmande reservoar för sötvatten, vilken kommer att upptaga vattnet från de båda nu söder om ekonomibyggnaden belägna brunnarne. I bottenvåningen vinnes en utvidgning av matsalen åt söder. Det nya utrymmet här, som har 40 meters golvyta, kan avstängas med skjutdörrar från själva matsalen. Vidare blir linne-förrådsrummet förstorat och tvättstugan erhåller en välbehövlig utvidgning till dubbel storlek. Även för disk och kök vinnes ökat utrymme åt öster. Här försvinner ett litet nu befintligt skafferi, vilket dock väl kan undvaras, då ännu ett skafferi finnes på andra sidan köket och 2:ne stora hushållskällare ligga i kökets omedelbara närhet.

Den nya uthusbyggnaden skulle inrymma stall för en häst, vagnbod, material- och snickarebod, 2:ne svinhus med gödselhus, allt på betonggrund, vilket nödvändiggöres med hänsyn till, att marken består endast av sand, som synnerligen lätt genomsläpper flytande ämnen.

Kostnaden för samtliga ifrågavarande ny- och tillbyggnader har beräknats belöpa sig till 43,800: — kronor. Då föreningens inkomster uteslutande äro avsedda för uppehållande av sanatoriets verksamhet, nödgas styrelsen för genomförande av sina byggnadsplaner göra framställning om anslag av statsmedel. Önskvärt hade naturligtvis varit, om dylikt anslag kunnat erhållas till hela den beräknade kostnaden, men då styrelsen icke vågar ställa detta i utsikt, har styrelsen tänkt sig kunna på frivillighetens väg samt eventuellt genom lån åstadkomma medel till $\frac{1}{3}$ -del av kostnadsbeloppet och av statsmedel äska endast $\frac{2}{3}$ -delar.

På grund härav vågar styrelsen, med överlämnande av ritningar, kostnadsförslag, arbetsbeskrivning, föreningens stadgar, styrelse- och revisionsberättelse för sistlidet år, revisionsberättelse över den senaste nybyggnaden, samt diverse statistiska uppgifter från sanatoriets hittillsvarande verksamhet, härmed hos Eders Kungl. Mat:t göra underdånig framställning om avlåtande av nådig proposition till nästkommande års riksdag med begäran om ett anslag åt föreningen å 29,200: — kronor för förenämnda ny- och tillbyggnadsarbetens utförande vid föreningens sanatorium Apelviken».

Rörande sjukvården hänvisas till läkarens årsberättelse, varav följande utdrag här intagas:

Intagna, utskrivna och döda.

Första gången intagna patienter	94 män	118 kvinnor
Samtliga intagna patienter	117 »	158 »
Utskrivna patienter	114 »	157 »
Döda patienter	3 »	1 »
Underhållsdagar		28,204
Högsta antalet vårdade pr dag		168
Medellängd av sjukhusvistelsen		103 dagar

Antal patienter och underhållsdagar från olika län 1913:

Hallands	län	77 patienter under	7,753 dagar.
Älfsborgs	»	75 »	7,215 »
Skaraborgs	»	22 »	3,024 »
Örebro	»	21 »	1,995 »
Västmanlands	»	19 »	1,690 »
Kronobergs	»	14 »	1,565 »
Kalmar	»	18 »	1,478 »
Östergötlands	»	5 »	924 »
Västernorrlands	»	5 »	689 »
Södermanlands	»	5 »	672 »
Stockholms stad	»	4 »	422 »
Jönköpings	»	4 »	257 »
Göteborgs och Bohus	»	4 »	255 »
Kristianstads	»	1 »	75 »
Värmlands	»	1 »	190 »
		Summa 275	28,204

Styrelsen bifogar dels den vid särskild granskning sistlidet år av räkenskaperna över nybyggnaden avgivna revisionsberättelse och dels tvenne räkenskapsammandrag för år 1913, det ena för Föreningen för Kustvård åt skrofulösa barn och det andra för Kustsanatoriet Apelviken.

1:o. Undertecknade, utsedde att granska Nybyggnadens å Kustsanatoriet Apelviken räkenskaper, hava fullgjort detta uppdrag, och få däröver avgiva följande redovisning.

Bokslutet utvisar ställningen sålunda:

Inkomster:

Statsbidrag	Kr. 54,000: —
Lån i A.-B. Göteborgs Bank	» 44,120: —
» » Varbergs Stads Sparbank	» 10,000: —
» av Kustsanatoriet Apelviken	» 638: 14
J. Nilsson inestående fordran å entreprenadsumman	» 2,178: 75
	Kr. 110,936: 89

Utgifter:

Fastigheters konto:			
Entreprenadsumman	Kr.	43,575:	—
Värmeledningen	»	12,750:	48
Räntors konto	»	940:	51
Diverse konti	»	9,550:	90
A.-B. Göteborgs Bank	Kr.	66,816:	89
	»	44,120:	—
	Kr.	110,936:	89

Tillgångar:

Fastigheters konto	Kr.	66,816:	89
--------------------------	-----	---------	----

Skulder:

Till Varbergs Stads Sparbank	Kr.	10,000:	—
» Kustsanatoriet Apelviken	»	638:	14
» J. Nilsson (rest å entreprenadsumman)	»	2,178:	75
Tillgångar utöver skulder	»	54,000:	—
	Kr.	66,816:	89

Då utgiftsposterna äro styrkta av verifikationer och vi inga skäl hava till anmärkningar tillstyrka vi att ansvarsfrihet beviljas.

Varberg den 3 oktober 1913.

Å. Lundgren.

P. Johnson.

Föreningen för kustvård åt skrofulösa barn.**Inkomster:**

Behållning	Kr.	769:	87
Influtne årsavgifter	»	2,210:	50
Räntor	»	690:	02
» å Holmbergska donationen	»	126:	97
Förskotterat av kassören	»	39:	53
	Kr.	3,836:	89

Utgifter:

Porto konto	Kr.	12:	70
Avgifter för patienter å Apelvikens sanatorium	»	1,423:	—
Kustsanatoriet (ränta)	»	661:	18
Insatt i Varbergs Stads Sparbank (ränta)	»	166:	50
Kassabehållning	»	1,573:	51
	Kr.	3,836:	89

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 4 saml. 17 häft. (Nr 47—48.) 2

Tillgångar:

Kustsanatoriet.....	Kr.	13,884:	81
Varbergs Stads Sparbank: innestående	»	1,573:	51
» » » Holmbergiska donationen	»	1,506:	50
» » » Fonden för S:s T. U.	»	1,234:	32
	Kr.	18:199:	14

Skulder:

Donationer:

Varbergs Stads Sparbank	Kr.	5,000:	—
Barnens Dag	»	3,984:	50
Föreningen Bikupan	»	3,739:	13
Holmbergiska donationen	»	1,340:	—
Fonden för S:s T. U.	»	1,234:	32
Joh. Erikssons	»	500:	—
	Kr.	15,797:	95
Förskotterat av kassören	»	39:	53
Tillgångar utöver skulder	»	2,361:	66
	Kr.	18,199:	14

Kustsanatoriet Apelviken.**Inkomster:**

Kassabehållning	Kr.	9,323:	86
Byggmästare J. Nilsson	»	2,178:	75
Statsbidrag	»	12,359:	50
Anslag från landstingen	»	14,087:	75
Sjukvårdsavgifter	»	16,762:	85
Arrenden	»	377:	50
Diverse inkomster	»	1,376:	86
Amorteringsfonden	»	9,747:	02
Lån mot inteckningar	»	10,000:	—
Nybyggnadens konto	»	66,861:	89
Föreningen för kustvård åt skrofulösa barn	»	661:	18
	Kr.	143,692:	16

Utgifter:

Fastighetens konto	Kr.	69,720:	99	
» underhåll	»	1,031:	41	
Nybyggnadens konto	»	12,816:	89	
Inventariers konto	»	5,903:	39	
» underhåll	»	729:	23	
Räntor	»	2,553:	81	
	Transport	Kr.	92,755:	72

	Transport	Kr.	92,755:	72
Läkemedel	»		1,171:	53
Avlöningar	»		6,658:	10
Utspisning	»		14,257:	14
Uppvärmning, belysning, kol och ved	»		3,742:	92
Diverse omkostnader	»		3,507:	16
Avgift till amorteringsfonden:				
5 % å fastigheten	Kr.	7,547:	99	
10 % å inventarierna	»	2,199:	03	
Balanserade sjukvårdsavgifter	»		383:	85
Innestående i Varbergs Stads Sparbank	»		10,211:	54
Kassabehållning	»		1,257:	18
	Kr.	143,692:	16	

Tillgångar:

Fastighetens konto	Kr.	166,709:	87
Inventariers »	»	21,990:	37
Balanserade sjukvårdsavgifter	»	383:	85
Innestående i Varbergs Stads Sparbank	»	10,211:	54
Kassabehållning	»	1,257:	18
	Kr.	200,552:	81

Skulder:

Inteckningars konto	Kr.	35,800:	—
Amorteringsfonden	»	20,703:	67
Föreningen för kustvård åt skrofulösa barn	»	13,884:	81
Byggmästare J. Nilsson	»	2,178:	75
Kapital konto (tillgångar utöver skulder)	»	127,985:	58
	Kr.	200,552:	81

Varberg i januari 1914.

Emil Wilner. A. F. Wåhlén. J. S. Almer. Adolf Kindvall.

Sophie Mühl. Herman Dahlin. Birger Ekelund.

Erik Uddenberg. Johan H. L. Janssen.

Maria Wijklund. Alfr. Olsson. Th. Afzelius. Axel Grauers.

Revisionsberättelse.

Undertecknade utsedde att granska 1913 års räkenskaper hava fullgjort detta uppdrag och få däröver avgiva följande berättelse:

De av styrelsen uppgjorda räkenskapstablåerna överensstämma med föreningens böcker. Föreningens byggnader äro brandförsäkrade för Kr. 150,000: — och dess lösegendom för Kr. 22,650: —. Styrelsens protokoll hava av oss genomgått.

Då vi icke hava skäl till anmärkningar få vi tillstyrka att ansvarsfrihet med tacksamhet beviljas för 1913 års förvaltning.

Varberg den 19 januari 1914.

P. Johnson.

Å. Lundgren.